

2.5.2. Strafferetsplejeudvalgets forslag

2.5.2.1. Strafferetsplejeudvalget har overvejet, om politiets pligt til at underrette indehaveren af forældremyndigheden og de sociale myndigheder om tilbageholdelse og afhøring af barnet i forbindelse med efterforskningen af en lovovertrædelse bør fastsættes udtrykkeligt i retsplejeloven i forbindelse med de foreslåede særlige regler om straffeprocessuelle tvangsindgreb over for børn under den kriminelle lavalder.

Udvalget lægger i den forbindelse vægt på, at det som udgangspunkt er nødvendigt at inddrage barnets forældre i sagen, således at forældrene i højere grad bliver opmærksomme på behovet for at yde barnet den tilstrækkelige hjælp og støtte. Endvidere anser udvalget det for afgørende for indsatsen mod børns kriminalitet, at de sociale myndigheder inddrages på et tidligt tidspunkt – bl.a. med henblik på at kunne vurdere behovet for at iværksætte sociale hjælpeforanstaltninger.

På denne baggrund foreslår udvalget, at der indsættes en særlig bestemmelse i retsplejeloven om underretning af forældremyndighedens indehaver og af de sociale myndigheder i forbindelse med tilbageholdelse og afhøring af mistænkte børn under den kriminelle lavalder.

Den foreslåede bestemmelse svarer i vidt omfang til de gældende retningslinier i Rigsadvokatens meddelelse nr. 7/1998 (nu meddelelse nr. 5/2003).

Udvalget finder dog, at pligten til at underrette de sociale myndigheder om afhøringer af børn bør begrænses, således at de sociale myndigheder ikke inddrages i rene bagatelsager. Med hensyn til afhøring foreslår udvalget derfor, at pligten til at tilkalde en repræsentant for de sociale myndigheder begrænses til tilfælde, hvor mistanken mod barnet angår enten en overtrædelse af straffeloven eller et forhold, der efter særlovgivning kan medføre fængselsstraf. Efter udvalgets forslag vil det eksempelvis som udgangspunkt ikke være nødvendigt at underrette de sociale myndigheder, fordi barnet mistænkes for en mindre overtrædelse af færdselsloven. Bestemmelsen svarer på dette punkt til § 1, stk. 1, i Rigsadvokatens bekendtgørelse nr. 786 af 21. september 1992 om underretning af kommunalbestyrelsen om afhøringer af sigtede under 18 år.

Efter § 1, stk. 2, i Rigsadvokatens bekendtgørelse nr. 786 af 21. september 1992 kan politiet i de nævnte tilfælde undlade at underrette kommunalbestyrelsen om afhøringer af en sigtet under 18 år, hvis afhøringen foretages i direkte forbindelse med, at mistænkte af politiet træffes under eller i umiddelbar tilknytning til udøvelsen af et strafbart forhold, der i almindelighed

alene ville medføre straf af bøde. Udvalget foreslår en tilsvarende undtagelsesbestemmelse for så vidt angår børn under 15 år.

For så vidt angår børn under 15 år bør underretning efter udvalgets opfattelse dog altid gives, hvis politiets oplysninger giver grundlag for at antage, at barnet kan have behov for sociale hjælpeforanstaltninger. Det nævnes i den forbindelse, at Socialministeriets bekendtgørelse nr. 79 af 4. februar 1998 om kommuners bistand til børn og unge i forbindelse med uden- og indenretlig afhøring bl.a. indeholder nærmere retningslinjer for, hvornår kommunen har pligt til at sende en repræsentant. Det fremgår eksempelvis af bekendtgørelsens § 1, stk. 1, nr. 4, at kommunen altid skal sende en repræsentant, når den får underretning om, at en person under 15 år skal afhøres hos politiet, bortset fra rene bagatelsager, eller hvis forældrene efter det oplyste vil være til stede.

Udvalget finder endvidere, at underretning til kommunen om tilbageholdelse af et barn bør kunne undlades i tilfælde, hvor tilbageholdelsen har været ganske kortvarig – f.eks. fordi politiet straks konstaterer, at tilbageholdelse af barnet er ubegrundet. I sådanne tilfælde vil der normalt ikke være noget behov for at inddrage de sociale myndigheder.

2.5.2.2. Rigsadvokatens meddelelse nr. 5/2003 (tidligere nr. 7/1998) indeholder nærmere retningslinjers dels om politiets pligt til at underrette et barns forældre (forældremyndighedens indehaver) om tilbageholdelse og afhøring af barnet, dels om forældrenes adgang til at være til stede under afhøringer af barnet. Ifølge meddelelsen skal politiet underrette forældrene til et barn under 15 år, der tilbageholdes, eller som skal afhøres. Hvis barnet er hjemmeboende, skal forældrene underrettes snarest, mens det beror på politiets bestemmelse, om barnets forældre kan være til stede under afhøringen af barnet.

Udvalget finder på dette punkt, at der er grund til at være opmærksom på betydningen af, at forældrene inddrages i sagen på et tidligt tidspunkt, når et barn mistænkes for at være involveret i kriminalitet. En tidlig inddragelse af forældrene i sagen vil kunne medvirke til, at barnets forældre i højere grad påtager sig det nødvendige ansvar i forhold til barnet – herunder yder barnet den hjælp og støtte, som barnet måtte have behov for. Udvalget foreslår derfor, at der – i forbindelse med indførelsen af særlige regler i retsplejeloven om straffeprocessuelle indgreb over for børn under 15 år også indsættes en bestemmelse om underretning af forældremyndighedens indehaver om tilbageholdelse og afhøring af barnet og om forældrenes adgang til at overvære afhøringer af barnet.